

***Nieuwjaarstoespraak rector Paul De Knop – 10 januari 2011***

Waarde collega's,

Sta me toe eerst het woord te richten tot alle collega's die vandaag geëerd werden hetzij omwille van hun pensionering, hetzij omwille van het feit dat ze uitstappen, hetzij om hun 20, 30 of 40 jaren dienst aan de VUB. Aan hen allen wil ik dank zeggen voor hun jarenlange inzet voor onze Alma Mater.

Het is mede dank zij u allen dat de VUB is wat ze momenteel is : een performante universiteit waar hoogstaand onderzoek afgeleverd wordt en kwaliteitsvol onderwijs verstrekt wordt. Ik heb er dan ook bewust voor gekozen om deze keer de eerbetuiging in aanwezigheid van de hele VUB-gemeenschap te laten plaatsvinden : u maakt er immers integraal deel van uit en zal dit ook blijven, sommigen weliswaar via de Vriendenkring ...

Collega's,

2010 is niet meer. Over de doden meestal niets dan goed, maar in het geval van 2010 is dat wel erg moeilijk. Want 2010 was geen goed jaar voor de wereld en voor ons land. De bankiers zijn opnieuw overgegaan tot de orde van de dag, maar de regeringen zitten opgezadeld met de gevolgen van de financiële crisis, met astronomische tekorten. Onze buurlanden gaan voor draconische besparingen. Ook het onderwijs wordt hierbij keihard getroffen, denken we maar aan wat in het Verenigd Koninkrijk gebeurt. Studenten hebben er massaal geprotesteerd – maar tevergeefs - tegen het plan om het collegegeld te verdrievoudigen. Voortaan kan dat voor een Britse student oplopen tot bijna 11.000 euro, in Nederland tot 5.000 eur. Zover zijn we hier gelukkig nog niet, maar toch moet ook bij ons iedereen besparen – ook wij. Zo kreeg ik op 24 december II. rond 15u00 een e-mail van de minister van Onderwijs waarin hij bevestigde dat de laatste schijf van de BOF-middelen 2010 niet zouden worden uitbetaald. Voor de VUB betekent dit een minderinkomst van 925.000 eur ! en de echte rekening zullen we vrees ik pas gepresenteerd krijgen als er een regering is om die rekening te maken. Een ding staat hierbij vast: het gat in de begroting zal niet vanzelf verdwijnen, we zullen met z'n allen een inspanning moeten leveren, wellicht een pijnlijke inspanning. De verzorgingsstaat dreigt af te brokkelen.

De budgettaire onzekerheid gaat overal gepaard met angst voor de toekomst, met wantrouwen in de politiek en in justitie, met oprukkend conservatisme en populisme, van Sarah Palin tot Geert Wilders, het anti-Roma-beleid in Frankrijk tot en met rechtspraak in België enkel en alleen op basis van vermoedens (cf. Clottemans). Wie de mensen ophitst met simplistische denkbeelden, scoort dezer dagen. Terwijl de wereld nooit zo complex was als vandaag, té complex voor velen. In mijn kerstwensen gaf ik de volgende boodschap mee "Aanvaard wat je niet kan veranderen,

maar verander wat je niet kan aanvaarden ...". Je kan immers alleen maar begrip hebben voor de arbeiders van Opel Antwerpen die nog altijd niet kunnen begrijpen waarom hun rendabele fabriek dicht moest. En je kan alleen maar begrip hebben voor de vele duizenden asielzoekers die bij ons een waardig en waardevol leven willen opbouwen, iets wat hen niet gegund is op de plaats waar ze vandaan komen. De asielcrisis die we recent meegemaakt hebben – en eigenlijk nog altijd meemaken, is dan ook een absoluut dieptepunt, en helaas symptomatisch voor een land dat al drie, vier jaar van de ene impasse in de andere sukkelt, van crisis naar crisis gaat zonder einde.

Om het tij te keren, hebben we meer moedige leiders nodig die willen vechten voor een betere wereld en die de kracht hebben van hun overtuiging. Moedige leiders die niet gedreven worden door angst. Tijdens de eindejaarsperiode las ik het boek van Dominique Moïse, "De geopolitiek van de emotie". Moïse toont op overtuigende wijze aan dat zowel de VS als de Europese landen beheerst worden door angst voor 'de ander' en het verlies van hun nationale identiteit. Terwijl het westen en de moslimwereld zich opmaken om de degens te kruisen, bestaat in Azië, dat zich concentreert op een betere toekomst, juist een cultuur van hoop.

*"Wij (in Europa) zijn bang voor een invasie van de allerarmsten uit Afrika. We zijn bang te worden opgeblazen door de grootste fanatiekelingen uit de landen van de fundamentalistische islam, zo niet uit eigen land. En we zijn bang dat we worden ingehaald door de meest dynamische landen in Azië (...)"*.

Collega's, de VUB is niet bang en kiest in 2011 resoluut voor samenwerking over de taal- en filosofische grenzen heen.

Als een van de mooiste gebeurtenissen van 2010 – want die waren er gelukkig ook – wil ik graag even stilstaan bij wat een eredoctor van onze universiteit overkwam. Na zeven jaar, vijf maanden en vijftien dagen eindigde in 2010 haar huisarrest. Ik heb het over Aung San Suu Kyi. Ze is niet alleen de leidster van het verzet tegen het wrede militaire regime in Myanmar, ze is zonder meer een icoon van de democratie. Twee jaar geleden heb ik samen met onze Azië-expert Jonathan Holslag een Opiniestuk geschreven in De Standaard om te protesteren tegen de opsluiting van Aung San Suu Kyi en de verdere verslechtering van de situatie in Myanmar.

Ik citeer een klein stukje uit dat opiniestuk: *"Als universiteit die vrijheid en menswaardigheid vooropstelt, spreken wij onze verontwaardiging uit en wensen wij nadrukkelijk bij te dragen tot het maatschappelijke en politieke debat over internationale kwesties zoals de mensenrechtensituatie in Myanmar. (...)*  
*Voor een universiteit in de hoofdstad van Europa is het een cruciale uitdaging om deze visie uit te dragen. Naast hoogstaand onderzoek naar*

*de veranderende wereldorde, de rol van de nieuwe grootmachten als China en de positie van Europa, zullen wij actief investeren in interactie met beleidsmakers en opinieleiders in Brussel en daarbuiten. Met de woorden van Aung San Suu Kyi: 'Rede is ons belangrijkste wapen.'*"

Einde citaat.

Aung San Suu Kyi kreeg in 1994 een eredoctoraat van de Vrije Universiteit Brussel, later kreeg ze ook de Nobelprijs voor de Vrede. Ik hoop uit de grond van mijn hart dat 2011 voor haar en voor Myanmar een keerpunt wordt.

Waarde collega's, ook in 2010 hebben we een eredoctoraat uitgereikt aan een internationale personaliteit die zich mateloos heeft ingezet voor een betere wereld. De gewezen Noorse Olympische schaatskampioen Johann Olav Koss mag zich voortaan eredoctor van de Vrije Universiteit Brussel noemen.

Nog tijdens zijn actieve sportcarrière, in het jaar 2000, startte Johann Olav Koss Right To Play op. Dat is een organisatie die sport en spel inzet als ondersteuning voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren in achtergestelde gebieden over de hele wereld. Right To Play werkt hierbij samen met grote organisaties als Unicef en de Wereldgezondheidsorganisatie.

Als universiteit hebben we met de eretitel het maatschappelijk engagement van Johann Olav Koss willen honoreren en we hebben ook de meerwaarde van sport als middel voor het bereiken van sociale doelstellingen onder de aandacht willen brengen. Johann Olav Koss nam z'n eredoctoraat begin december in ontvangst tijdens een prachtige academische zitting over "de sociale meerwaarde van sport" in het Paleis der Academiën.

Collega's,

We hebben in 2010 niet alleen prijzen uitgereikt, we hebben er ook gekregen. Met "we" bedoel ik VUB-professoren, onderzoekers, studenten ook. Met de regelmaat van een klok krijgen VUB'ers waardering van buitenaf voor hun wetenschappelijke prestaties. De hoogste prijs, de Nobelprijs, was helaas niet voor André Van Steirtegem en Paul Devroey. Hoe baanbrekend hun werk ook is, de Nobelprijs ging naar de Britse ivf-bedenker Robert Edwards. Hij was nu eenmaal de eerste.

Maar gelukkig zijn er ook de Vlaamse Nobelprijzen. Tenminste zo worden de Excellentieprijzen van het FWO, het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, in de wandelgangen genoemd. Slechts om de vijf jaar kent het FWO deze belangrijke wetenschapsprijzen toe om Vlaamse wetenschappers voor hun internationale topcarrière te belonen. Ik ben dan ook bijzonder trots dat onze criminologe prof. Sonja Snacken een FWO-Excellentieprijs heeft gekregen. Haar langdurig onderzoek over de toemeting en de uitvoering van de gevangenisstraf heeft veel weerklank gekregen in binnen- en buitenland, net als haar pleidooi voor een meer humane strafrechtspleging.

Nog een heuglijk feit van het voorbije jaar, collega's, is een geboorte en een feest. Samen met onze zusteruniversiteit de ULB hebben we de Brussels University Alliance opgericht. Beide raden van bestuur hebben hiervoor het licht op groen gezet. Met de Brussels University Alliance krijgen de plannen van de Vrije Universiteit Brussel en de Université Libre de Bruxelles om samen een reeks meertalige opleidingen te organiseren, concreet vorm. In een eerste fase zal aan het begin van het academiejaar 2011-2012 een aanbod aan meertalige masteropleidingen georganiseerd worden door de faculteiten van de Ingenieurswetenschappen en de Sciences appliquées onder de noemer Bruface of Brussels Faculty of Engineering. Studenten zullen kunnen kiezen in welke taal ze hun opleiding willen volgen: Nederlands en Engels, of Frans en Engels of alleen Engels.

Dankzij de nieuwe meertalige programma's zullen de VUB en de ULB niet alleen hun positie versterken in het Belgische universitaire landschap, maar ook in het buitenland. Het gemeenschappelijk gebruik van infrastructuur, middelen en personeel zal ook een aanzienlijke winst opleveren, waardoor het aanbod aan meertalige opleidingen op termijn verder kan worden uitgebreid.

De pas verkozen nieuwe rector van de ULB, Didier Viviers, staat alvast achter de Brussels University Alliance en achter het hele internationale verhaal dat we samen aan het schrijven zijn, tegen de communautaire stroom in.

We kunnen trouwens ook terugblikken op een geslaagd feestjaar, collega's, waarin VUB en ULB samen hun 175<sup>ste</sup> verjaardag hebben gevierd. Een feestjaar met de Nacht van de Verlichting / La Nuit des Lumières als hoogtepunt.

Velen onder u waren erbij in mei op het grote banket in Bozar. En op de nu al legendarische bierestafette op het Paleizenplein. Waar ik vereeuwigd werd met een glas bier in mijn hand, terwijl ik bekend sta dat ik niet drink. Of toch bijna niet...

Collega's,

2010 was een moeilijk jaar, maar zeker geen verloren jaar. Er zijn beslissingen genomen, er is hard gewerkt en er zijn prachtige resultaten neergezet. Ik wil er graag nog een paar noemen, omdat ze de tand des tijds zullen trotseren. Begin 2010 hebben we ICAB geopend, het VUB-incubatiecentrum voor spin-offs en startende ICT-bedrijven. ICAB bevindt zich op de voormalige Arsenaalsite op een steenworp van campus Etterbeek. Wie er nog niet geweest is, raad ik aan om zeker eens te gaan kijken. De futuristische constructie spreekt tot de verbeelding en draagt bij tot de uitstraling van onze universiteit.

Ook spiksplinternieuw zijn de lokalen en ateliers die de vakgroep Architectonische Ingenieurswetenschappen in gebruik heeft genomen. De duistere parkeergarage van gebouw K is nu volledig omgebouwd tot een

modern en lumineus geheel van meer dan duizend vierkante meter. De nieuwe ruimte werd op 10 mei plechtig geopend, in aanwezigheid van de Brusselse bouwmeester Olivier Bastin.

Collega's,

nog een laatste voorbeeld dat ik graag wil vermelden met betrekking tot 2010 is een actie voor het goede doel. Een wielerteam van de Vrije Universiteit Brussel heeft in mei deelgenomen aan de 1000 km van Kom op tegen kanker van de Vlaamse Liga tegen Kanker. Ik heb zelf – met veel enthousiasme - een rit van 250 km voor m'n rekening genomen. En op 1 mei – een feestdag nota bene- zijn honderden collega's komen meedoen aan Spin4Life , het grote spinningevent dat in het kader van dezelfde actie plaatsvond in Health City. Als universiteit hebben we niet alleen een mooi bedrag ingezameld voor het kankeronderzoek in Vlaanderen, maar hebben we ook mensen warm gemaakt om zich op een prettige manier in te zetten voor het goede doel.

Maar genoeg achterom gekeken nu, intussen zitten we al tien dagen ver in het nieuwe jaar. En nu al ziet het ernaar uit dat 2011 te kort zal zijn om al onze ambitieuze plannen te realiseren. Collega's, de universiteit zoals we die kennen zal een grondige facelift ondergaan. Zo krijgen de ondersteunende diensten een nieuwe structuur die voor meer efficiëntie en slagkracht moet zorgen. De Raad van Bestuur heeft hiervoor het licht op groen gezet. De hervorming is het gevolg van de operationele audit van de ondersteunende diensten die Deloitte het voorbije jaar heeft uitgevoerd. Volgens het rapport van Deloitte heeft de universiteit vooral nood aan een meer strategische benadering. We moeten de efficiëntie verbeteren, de dienstverlening moet professioneler verlopen en we moeten nog meer klantgerichtheid aan de dag leggen. De boodschap die ik jullie hierover wil meegeven, is de volgende :

*"De VUB is als een fiets; als je stilstaat, val je ... !"*

Blikvangers op korte termijn zijn de versterking van de marketing- en communicatiedienst. Het huidige IECO wordt omgevormd tot een grotere dienst Marketing, Communicatie en Evenementen. Daarnaast is de oprichting van een dienst Strategie voorzien, om de VUB als academische instelling beter te wapenen tegen de complexe uitdagingen waarvoor we staan. Wat IT betreft, hebben we een CIO – een chieff information officer – gezocht en gevonden. Hem wacht de zware taak om onze IT om te vormen tot een performant geheel.

In 2011 zullen we de rectorale kerndiensten Onderwijs, Onderzoek, Studentenbeleid en Internationalisering onder de loep nemen, én ook de administratieve eenheden van de faculteiten. Maar een ding staat vast: elke verandering zal gepaard gaan met respect voor elke medewerker. Met waar nodig ook begeleiding en coaching. Uiteindelijk moet iedereen er beter van worden: de personeelsleden, de studenten en de universiteit als geheel.

Met een nieuwe structuur zullen we beter in staat zijn om het VUB-schip door woelige wateren te loodsen. Want van de overheid moeten we de volgende jaren niet veel verwachten, integendeel: de minister van Onderwijs vindt dat we maar wat harder moeten werken. Ik wil de minister graag uitnodigen om eens een dag mee te draaien op onze universiteit.

Maar het is natuurlijk wel zo dat we minstens even hard zullen moeten blijven werken. Want er ligt – naast de hervorming van de diensten – veel werk op de plank, te veel om op te noemen. Ik beperk me tot een paar voorbeelden. In het voorjaar zullen we ons gebouw aan de Pleinlaan nummer 5 in gebruik nemen. Dit gebouw – de Karel Van Miert building – wordt het uithangbord van ons internationaliseringsverhaal. Ik hoop in 2011 ook een ambitieus plan uit de startblokken te krijgen om een nieuwe bibliotheek te bouwen samen met de ULB. Een gemeenschappelijke bibliotheek en *learning centre* op de grens tussen de twee campussen, waar nu een berg ligt als een soort Berlijnse muur tussen twee gemeenschappen. Die muur, die berg moet weg.

Ook met onze associatiepartner de Erasmushogeschool Brussel moeten we dit jaar ons gemeenschappelijk verhaal verderzetten, onder meer via de Transitiefaculteiten die het pad moeten effenen voor de integratie van de academische opleidingen van de Erasmushogeschool in onze universiteit.

Verder vermeld ik nog graag dat we op 8 maart een bijzonder initiatief nemen tengevolge van de "vrouwendag", dat de studenten van 4-9 april de week van de verlichting organiseren en dat ikzelf 3-wekelijks een aantal personeelsleden voor een ontbijt uitnodig om op een informele wijze te spreken over het wel en wee van de VUB.

Collega's,

Ik ga eindigen, want ik zie dat sommigen onder u dorst beginnen te krijgen. En ook Frank Vander Linden is nog niet uitgezongen. Ik hoop dat we er met z'n allen een memorabel jaar van zullen maken, een memorabel jaar voor onze universiteit en voor de VUB-gemeenschap. Bovenal hoop ik dat elk van jullie persoonlijk je verwachtingen, plannen en dromen zal kunnen realiseren in het elfde jaar van de eenentwintigste eeuw. Om naar goede Vlaamse gewoonte in het Latijn te eindigen :

*"Bis vincit, qui se vincit in victoria"*

*... 2 x wint diegene die bij een overwinning zichzelf overwint".*

Ik dank u voor uw inzet in 2010 en wens u oprecht het allerbeste toe voor 2011 !

Paul De Knop  
10 januari 2011